

EXPERTISECENTRUM
NEDERLANDS

PIRLS 2006

**Onder Embargo tot
28 november 2007 16:00 uur**

PIRLS 2006

Toelichting Internationaal Rapport

Inleiding

PIRLS (Progress in International Reading Literacy Study) is een internationaal vergelijkend onderzoek naar de begripend leesprestaties van leerlingen van negen en tien jaar. PIRLS is een onderzoek van het IEA (International Association for the Evaluation of Educational Achievement) en wordt in Nederland uitgevoerd door het Expertisecentrum Nederlands in opdracht van het Ministerie van OC&W.

In de huidige maatschappij is goed kunnen lezen cruciaal voor persoonlijke en professionele ontwikkeling. Om een correct beeld te krijgen van het leesniveau van leerlingen en goede, op onderzoek gebaseerde, beslissingen te kunnen nemen over veranderingen in het onderwijscurriculum is internationaal vergelijkend onderzoek noodzakelijk. Met PIRLS wordt waardevolle informatie over het begripend leesniveau van leerlingen, het lees- en schoolcurriculum en achtergrondinformatie over de leerlingen zelf, de ouders, de leerkrachten en de schooldirectie in internationale context samengebracht.

Het internationale rapport van PIRLS 2006 geeft een overzicht van de belangrijkste bevindingen uit het onderzoek. Deze toelichting op het rapport biedt een samenvatting van de internationale bevindingen toegespitst op Nederland en probeert een eerste aanzet te geven voor het trekken van conclusies.

Historie PIRLS

In 1991 heeft het IEA de Reading Literacy Study uitgevoerd. Uit dat onderzoek bleek dat de begripend leesprestaties van de Nederlandse leerlingen van groep 6 achterbleven bij de prestaties van de leerlingen in de overige landen die deelnamen aan het onderzoek. Van de 27 deelnemende landen scoorde Nederland een 21-ste plaats (de Glopper & Otter, 1993). De Nederlandse leerlingen scoorden gemiddeld 485 punten, terwijl het internationale gemiddelde op 500 lag. Naar aanleiding van de resultaten van dit onderzoek is door het ministerie van OC&W een aantal maatregelen getroffen, zoals de oprichting van het Expertisecentrum Nederlands. In 2001 is het IEA met PIRLS gestart. Dit onderzoek heeft een cyclus van 5 jaar en in 2006 heeft de tweede meting plaatsgevonden. Door het verschil in opzet, procedures en instrumenten van de IEA Reading Literacy Study en PIRLS 2001 was het niet mogelijk conclusies te trekken over de ontwikkeling in het niveau van leesvaardigheid van 1991 tot 2001. Bij PIRLS 2006 is er alles aan gedaan om het mogelijk te maken de resultaten van de metingen van 2001 en 2006 met elkaar te kunnen vergelijken. Het meetmoment en dus de leeftijd van de leerlingen is hetzelfde, de steekproefafname is vergelijkbaar en enkele teksten uit de meting van 2001 zijn ook gebruikt voor de meting van 2006. Zo is het nu dus mogelijk om het niveau van leesvaardigheid van leerlingen in groep 6 in 2001 te vergelijken met het niveau van leesvaardigheid van deze groep in 2006.

PIRLS 2006

Dataverzameling

Aan PIRLS 2006 hebben 40 landen en vijf Canadese provincies deelgenomen. De doelgroep van de toets bestaat uit leerlingen die vier jaar formele scholing hebben genoten en in Nederland zijn dat de leerlingen uit groep 6. In elk land zijn met een willekeurige steekproef 150 scholen geselecteerd en bij elke school twee reserve scholen. De steekproef was gebonden aan een aantal strikte regels en voorwaarden, zodat de geselecteerde scholen een goed beeld geven van de werkelijke leerlingpopulatie van een land. Een niet-willekeurige selectie zou immers een vertekend beeld van het leesniveau van een land kunnen geven. Zo is er bijvoorbeeld op gelet dat niet alleen scholen uit de stad deelnamen, maar ook plattelandsscholen.

In Nederland hebben 4156 leerlingen van 139 scholen deelgenomen aan PIRLS. Deze leerlingen hebben in mei en juni 2006 de begrijpend leestoets gemaakt. Medewerkers van het Expertisecentrum Nederlands hebben de deelnemende scholen bezocht en de toets afgenomen bij de leerlingen van groep 6. De procedure van de toetsafname was voor alle landen gelijk. Leerlingen kregen twee keer veertig minuten de tijd om een tekst te lezen en de bijbehorende vragen te beantwoorden. De toets bevat zowel open vragen als meerkeuzevragen. Daarnaast hebben de leerlingen, de ouders, de leerkrachten en de schooldirectie een vragenlijst ingevuld.

PIRLS begrijpend leestoets

Voor PIRLS is een toets ontwikkeld, waarbij van leerlingen gevraagd wordt een tekst te lezen en vragen over de tekst te beantwoorden. De teksten zijn in samenwerking met de verschillende landen geselecteerd en de bijbehorende vragen zijn speciaal voor dit onderzoek bedacht. De internationale toets is in het Engels ontwikkeld en aan de hand van specifieke voorschriften door alle deelnemende landen vertaald.

Voor het ontwikkelen van deze toets maakte in maart 2005 een groot aantal leerlingen in alle deelnemende landen de proefversie van de PIRLS-toets. In Nederland werkten hier 1205 leerlingen van 36 basisscholen aan mee. De antwoorden van de leerlingen werden vervolgens geanalyseerd, waarbij niet alleen is gekeken naar het moeilijkheidsniveau van de vragen, maar ook naar de mogelijke invloed van de verschillende culturen. Op basis van deze analyses zijn in totaal zes van de twaalf teksten in de proefmeting met bijbehorende vragen geselecteerd. Waar nodig zijn de teksten en vragen aangepast. Naast de zes nieuwe teksten zijn ook vier teksten gebruikt uit de meting van 2001. Deze tien teksten vormen samen de definitieve toets die bij PIRLS 2006 is gebruikt.

Meer informatie over de toetsconstructie vindt u in het PIRLS 2006 Assessment Framework (Mullis, Kennedy, Martin, & Sainsbury, 2006).

PIRLS 2006 vragenlijsten

Met vier verschillende vragenlijsten wordt informatie verzameld over de school- en thuissituatie van de leerlingen. Wereldwijd wordt onderzocht welke factoren thuis en op school, van invloed zijn op het leesgedrag en het leesniveau van kinderen.

Ook de vragenlijsten zijn tijdens het proefonderzoek in maart 2005 getest, waarna de vragen zijn geselecteerd en, waar nodig, aangepast. Om het mogelijk te maken de resultaten van het onderzoek in 2001 en 2006 te vergelijken is een groot aantal vragen uit de vragenlijsten van 2001 gebruikt.

De leerlingen hebben vragen beantwoord over de situatie in de klas, hun leesgedrag en leesattitude en de thuissituatie. De leerkrachten en de schooldirectie hebben vragen beantwoord over de instructies en gebruikte lesmethodes bij het taalonderwijs en kenmerken van de klas en school. De ouder(s) of verzorger(s) van de leerlingen hebben vragen beantwoord over beginnende geletterdheid, leesgedrag van de ouders en de thuissituatie.

Tenslotte is er op nationaal niveau informatie verzameld met betrekking tot het onderwijssysteem van de deelnemende landen, het school- en taalcurriculum en aanvullende informatie over o.a. voorschoolse educatie, omgaan met leesproblemen en opleiding van leerkrachten. Deze informatie is verzameld in de PIRLS Encyclopedie (Kennedy, Mullis, Martin & Trong, 2007).

PIRLS 2001

Leesvaardigheid 2001

In 2001 heeft Nederland in vergelijking met andere landen goed gepresteerd. Het internationale gemiddelde van 500 is de gemiddelde schoolscore van alle deelnemende landen, Nederlandse leerlingen behaalden een gemiddelde score van 554. De tabel met de schaalscores leesvaardigheid van 2001 vindt u in bijlage 1.

Meer informatie over PIRLS 2001 vindt u in het internationale rapport (Mullis, Martin, Gonzales & Kennedy, 2003), dat u kunt downloaden op de site van PIRLS International Study Center in Boston (<http://isc.bc.edu>).

Rapport PIRLS 2006

Het Nederlandse rapport dat voor u ligt, is afzonderlijk van het internationale PIRLS rapport te lezen. Om het eventuele opzoeken van de internationale tabellen (Exhibits), of aanvullende informatie makkelijker te maken is ervoor gekozen de hoofdstukindeling en de nummering van de tabellen van het internationale rapport te volgen.

Aangezien de leerlingen de basis vormen voor de getrokken steekproef en het onderwerp zijn van de analyses, zijn de resultaten die in het rapport worden getoond altijd uitgedrukt in percentages van leerlingen. De resultaten geven het percentage leerlingen weer wiens ouders, leerkrachten en directeuren hebben aangegeven bepaalde activiteiten te ondernemen of over bepaalde kenmerken te beschikken. Als een ouder, leerkracht of directeur de vragenlijst niet heeft ingevuld, is er dus geen achtergrondinformatie over de leerling beschikbaar. Als het percentage leerlingen met beschikbare achtergrondinformatie minder dan 85% is, zijn er opmerkingen geplaatst in de tabellen. Een 'r' als de informatie beschikbaar is van 70-84% van de leerlingen, een 's' als er informatie is van 50-69 procent van de leerlingen en een 'x' als de informatie van minder dan 50% van de leerlingen beschikbaar is.

In het onderzoek is ervoor gekozen enkele vragen samen te voegen tot een index die meer valide en betrouwbaar is dan de individuele vragen. Een index wordt verdeeld in een hoog, midden en lage categorie. Waarbij hoog over het algemeen correspondeert met de situaties of activiteiten die geassocieerd kunnen worden met goede onderwijspraktijken en goede leesprestaties.

Hoofdstuk 1

Leesvaardigheid in internationaal perspectief

Tabel 1.1: Leesvaardigheid PIRLS 2006

Nederland heeft in vergelijking met de andere deelnemende landen bovengemiddeld gepresteerd. Het internationale gemiddelde dat op 500 is gesteld, wordt ruim overschreden en de Nederlandse leerlingen hebben een gemiddelde schaalscore van 547.

Zoals in de tabel is te zien tekent er zich duidelijk een kopgroep af met een gemiddelde schaalscore van boven de 557, met de Russische Federatie, Hong Kong en Singapore als duidelijke leiders.

Daarna is er een subtop waarin Nederland zich bevindt en waar ook Luxemburg, Italië, Hongarije, Zweden, Duitsland, Bulgarije, Vlaanderen, Denemarken, Letland, de Verenigde Staten en Engeland onder vallen.

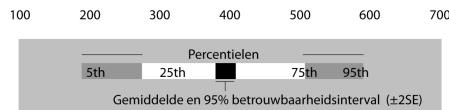
Voor de interpretatie van de gegevens is het belangrijk te weten dat de Canadese provincies niet zijn meegerekend in het internationale gemiddelde van 500, ook is de getrokken steekproef niet representatief voor Canada als geheel. Voor Luxemburg geldt dat de gemiddelde leeftijd van de leerlingen 11;4 jaar is en de leerlingen dus een jaar ouder zijn dan het internationale gemiddelde. Daarnaast hebben ze 5 jaar onderwijs genoten, in plaats van het gemiddelde van 4 jaar.

Opvallend is de verschuiving van de Top 5 van 2001 (Zweden, Nederland, Engeland, Bulgarije en Letland), deze landen zijn in 2006 allemaal in de subtop beland.

Wat Nederland betreft, is opvallend dat het verschil tussen de groep zwakke lezers en de groep sterke lezers klein is. De spreiding, die wordt aangegeven door de witte en grijze delen van de balk bij de schaalscore, is erg klein. Er zijn dus maar weinig leerlingen die een erg lage score halen, maar er zijn ook maar weinig leerlingen met een extreem hoge prestatie.

Tabel 1.1: Leesvaardigheid PIRLS 2006

Landen	Schaalscore leesvaardigheid	Gemiddelde schaalscore	Jaren formeel onderwijs*	Gem. leeftijd	Human Development Index**
^{2a} Russische Fed.		h 565 (3,4)	4	10,8	0,797
Hong Kong		h 564 (2,4)	4	10,0	0,927
^{2a} Canada, Alberta		h 560 (2,4)	4	9,9	0,950
Singapore		h 558 (2,9)	4	10,4	0,916
^{2a} Canada, Brits-Colombia		h 558 (2,6)	4	9,8	0,950
Luxemburg		h 557 (1,1)	5	11,4	0,945
^{2a} Canada, Ontario		h 555 (2,7)	4	9,8	0,950
Italië		h 551 (2,9)	4	9,7	0,940
Hongarije		h 551 (3,0)	4	10,7	0,869
Zweden		h 549 (2,3)	4	10,9	0,951
Duitsland		h 548 (2,2)	4	10,5	0,932
† Nederland		h 547 (1,5)	4	10,3	0,947
^{†2a} België (Vlaanderen)		h 547 (2,0)	4	10,0	0,945
^{2a} Bulgarije		h 547 (4,4)	4	10,9	0,816
^{2a} Denemarken		h 546 (2,3)	4	10,9	0,943
Canada, Nova Scotia		h 542 (2,2)	4	10,0	0,950
Letland		h 541 (2,3)	4	11,0	0,845
^{†2a} Verenigde Staten		h 540 (3,5)	4	10,1	0,948
Engeland		h 539 (2,6)	5	10,3	0,940
Oostenrijk		h 538 (2,2)	4	10,3	0,944
Litouwen		h 537 (1,6)	4	10,7	0,857
Chinees Taipei		h 535 (2,0)	4	10,1	0,910
Canada, Québec		h 533 (2,8)	4	10,1	0,950
Nieuw-Zeeland		h 532 (2,0)	4.5 - 5.5	10,0	0,936
Slowakije		h 531 (2,8)	4	10,4	0,856
† Schotland		h 527 (2,8)	5	9,9	0,940
Frankrijk		h 522 (2,1)	4	10,0	0,942
Slovenië		h 522 (2,1)	3 or 4	9,9	0,910
Polen		h 519 (2,4)	4	9,9	0,862
Spanje		h 513 (2,5)	4	9,9	0,938
^{2b} Israël		h 512 (3,3)	4	10,1	0,927
IJsland		h 511 (1,3)	4	9,8	0,960
Internationaal Gem.		500	-	-	-
Moldavië		500 (3,0)	4	10,9	0,694
België (Wallonië)		500 (2,6)	4	9,9	0,945
† Noorwegen		498 (2,6)	4	9,8	0,965
Roemenië		i 489 (5,0)	4	10,9	0,805
^{2a} Georgië		i 471 (3,1)	4	10,1	0,743
Macedonië		i 442 (4,1)	4	10,6	0,796
Trinidad en Tobago		i 436 (4,9)	5	10,1	0,809
Iran		i 421 (3,1)	4	10,2	0,746
Indonesië		i 405 (4,1)	4	10,4	0,711
Qatar		i 353 (1,1)	4	9,8	0,844
Koeweit		i 330 (4,2)	4	9,8	0,871
Marokko		i 323 (5,9)	4	10,8	0,640
Zuid-Afrika		i 302 (5,6)	5	11,9	0,653

Gemiddelde van het land
h significant hoger dan
i Gemiddelde van het land
i significant lager dan

De Canadese provincies zijn niet meegerekend bij het internationale gemiddelde van 500 en staan daarom schuingedrukt.

* Aantal jaren scholing geteld vanaf het eerste jaar van ISCED level 1.

** Bron: United Nations Development Programme's *Human Development Report 2006*, p. 283-286. Bron Chinees Taipei: Directorate General of Budget, Accounting and Statistics, Executive Yuan, *R.O.C. Statistical Yearbook 2005*. Data België (Vlaanderen) en België (Wallonië) zijn van het hele land België. Data Engeland en Schotland zijn van het Verenigd Koninkrijk.

† Aan richtlijnen steekproeftrekking voldaan na inzet vervangingscholen.

‡ Bijna aan richtlijnen steekproeftrekking voldaan na inzet vervangingscholen.

^{2a} National Defined Population beslaat minder dan 95% van de National Desired Population (zie Exhibit A.4 in het internationale rapport).

^{2b} National Defined Population beslaat minder dan 80% van de National Desired Population (zie Exhibit A.4 in het internationale rapport).

() De standaardmeetfout staat tussen haakjes. Aangezien de resultaten zijn afgerond, kunnen sommige totalen inconsistent lijken.

SOURCE: IEA Progress in International Reading Literacy Study (PIRLS) 2006